

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMLINGER

TIL

JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI.

V Bind 1874—75.

UDGIVET
AF
DET JYDSKE HISTORISK-TOPOGRAFISKE SELSKAB.

~~~~~

AALBORG.

FORLAGT AF MARINUS M. SCHULTZ
OG TRYKT HOS OLUF OLUFSEN.

Nogle Dokumenter vedkommende Herregården Mejlgård.

Af J. Kinch.

De Dokumenter, som her meddeles, og som henhøre til Herregården Mejlgårds Arkiv, fra hvilket de velvilligt ere udlånte, ere med Hensyn til deres Hovedindhold benyttede i Traps statistisk-topografiske Beskrivelse af Kongeriget Danmark (II, S. 528 fl.), men fortjene at aftrykkes fuldstændigt. — Med Hensyn til Dokum. Nr. 1 og 4 henvises til de Anmærkninger, som findes under Texten; derimod vil jeg for en lettere Oversigts Skyld her give en Fremstilling af den temmelig udviklede Sag, som er Gjenstand for Dokum. Nr. 2 og 3, en Sag, som især er mærkelig ved den uindskrænkede Adoptionsret, som under den hjemles.

Niels Markvordsen (Skjernov) til Mejlgård i Glæsborg Sogn, Nørre Herred, Randers Amt, var en Sønnesøn af den Iyer Andersen (Skjernov) til samme Gård, som nævnes i Nr. 1. Han havde dog ikke arvet nogen Del i Gården efter Faderen, som rimeligvis er død i Fattigdom; men efterat han havde tilgiftet sig Formue med sin anden Kone, Dorethe Nielsdatter (Tornekrannds), en Søster til Mikkel Nielsen (Tornekrannds) til Kyø og Erik Nielsen til Kollerup¹⁾, erhvervede han sig sin Fædrenegård tilbage, dels ved Mage-skifte, dels ved Kjøb²⁾. I Grevens Fejde tjente han under Peder Skram som en af dennes Hovedsmænd³⁾ og blev af

¹⁾ Se Kold-Rosenvingø: Gl. da. Domme, II, S. 3.

²⁾ Smst., S. 299.

³⁾ Da. Mag. III, 3, S. 86.

Kristian den 3die forlenet med Bråde, det nuværende Holsteinborg, som havde hørt til de sjællandske Biskoppers Gods. Han havde kun 1 Barn (af første Ægteskab med Anna Neb), en Søn, som både kaldes Niels Nielsen og Niels Markvordsen¹), men som 1540 ved sin egen Skyld mistede Livet under et Slagsmål på Gammel-Estrup²). Da Faderen blev gammel, „oplod, undte og gav“ han derfor 1553 (Dok. Nr. 2) sin Hovedgård Mejlgård tilligemed det tilliggende Gods (5 Gårde, 9 Bol og en Mølle) i Skjærbæk By til sin Fætter Axel Jul til Villestrup, en Søn af Søren Jul til Hedegård i Glæsborg Sogn og Østergård i Fjellerup Sogn og Niels Markvordsens Fæster, Dorthie Iversdatter (Skjernov). Axel Jul var siden 1551 Landsdommer i Jylland og blev overhovedet en velbekjendt Mand. — Ligesom denne Gave i Begyndelsen af Gavebrevet siges at foregå med Niels Markvordsens Hustrus Villie og Samtykke, således stadfæstede hun den også med sin Underskrift (se Bemærkn. efter Dok. Nr. 2), og hendes eneste dalevende Broder og Arving, Erik Nielsen, samtykkede den på egne og Arvingers Vegne ved et særskilt Brev, udstedt på Torupgård det næste År³). — Niels Markvordsen siger (Dok. Nr. 3, § 14), at han ved denne Overdragelse især tog Hensyn til at bevare Gården i sin Faders Slægt.

Gavebrevet lyder egentlig, som om Axel Jul strax skulde være Ejer af Gården; men da det dog neppe er rimeligt, at Niels Markvordsen har villet gjøre sig selv hjemløs, har Meningen vel virkelig været, som de selv senere erklærede (se Dok. 3, § 14, 17. — Gl. da. Domme II, S 291), at Ejendommen først skulde tiltrædes efter Giverens Død, hvorfor Axel Jul heller ikke fik Skjøde på Gården (Dok. 3, § 15). For større Sikkerheds Skyld adopterede Niels Markvordsen ham tillige på Nørre Herreds Ting som sin Søn og Arving til Mejlgård og det ovennævnte Gods. Om Beskaffenheden

¹, „Markvordsen“ stod altså ligesom i Begreb med at blive et fast Efternavn i Familien med Forglemmelse af „Skjernov.“ På den bevarede Ligsten i Glæsborg Kirke over ham og hans Forældre kaldes han Niels Nielsen, på det i næste Ann. citerede Sted derimod Niels Markvordsen. Faderen kaldes på Ligstencn „N. M. Skjernov“.

²) Se Gl. da. Domme, II, S. 131 ff.

³) Gl. da. Domme, II, S. 301.

af denne Retshandling, der, som det synes, foregik efter Gavebrevets Udstedelse, skulle vi senere tale.

Denne Disposition skulde dog blive Gjenstand for megen Anfægtelse. Niels Markvordsens Moder havde været en Søster til Hr. Jachim (el. Jakob) Lycke, Ridder og Medlem af Danmarks Riges Råd, og Niels Markvordsen havde i Året 1525 udstedt et Brev, ved hvilket han havde givet denne sin Morbroder, af hvem han ved Mageskifte havde fået en Del af Mejlgård, en Forkjørsret til denne Gård og alt andet Gods, som han ejede i Jylland, så at han, når han vilde „afhænde“ Noget deraf, først skulde tilbyde Morbroderen det for fuld Betaling („Fyldest og skjelligt Værd“. Se Dok. 3, § 14), og i Henhold hertil begjærede nu Jachim Lykkes Arvinger at få Gården og Godset, naturligvis tilkjøbs; thi videre kunde deres Fordring da ikke gå.

For at sikre sig Besiddelsen, begyndte Axel Jul et Par År efter Gavebrevets Udstedelse at søge den såkaldte „Lås“ på Ejendommen. Ved „Lås“ forstodes en ugjenkaldelig Stadfæstelse på en Ejendom, et Slags Ejendoms-Dom, som Rigets Kantsler ved den såkaldte Rigens Ret kunde give Ihændehaveren efter Iagttagelse af visse vidtløftige Former. Den, som søgte Lås, skulde først have „Stadfæstelseskort“ af Kantsleren på det Dokument, hvorpå han støttede sin Ejendomsret. Derefter skulde han hos Saame udtage 4 „Dombreve“, altid med 6 Ugers Mellemrum, det sidste skrevet på Pergament, dernæst sammesteds en „almindelig Stævning“ til Enhver, som mente at have nogen Ret til Ejendommen, til at møde for Kantsleren inden 1 År og 6 Uger. Efter denne Fristes Forløb skulde der endnu udtages en 6 Ugers „Overhørelses Stævning“, og først efterat også denne Termin var udløben, uden at Nogen var mødt med Indsigelse, udstedte Kantsleren „Låsebrev“ på Ejendommen. Alle disse Kantslerens Breve og Stævninger skulde naturligvis tinglæses ved vedkommende Hjemting eller i nogle Tilfælde ved Landstinget. — Den, som vilde gjøre Indsigelse, udtog hos Kantsleren et såkaldet „Gjenbrev“, hvorefter den, som søgte Lås, måtte tage Stævning mod ham til at møde for Kantsleren, som enten selv påkjendte Indsigelsen eller, hvis Adelsmænds Breve stode i Strid med hverandre, „satte den ind“ for Kongen og Rigsrådet.

I denne Sag udtog nu Hr. Jachim Lykkes 2 Sønner, Ejler Lykke til Torp (Nørtorp på Hanstholm) og Peder Lykke til Skovsbo, på deres egne og Medarvingers Vegne Gjenbrev, og Kantsleren stævnedes Parterne til at møde for sig den 31te Oktober 1556 i Odense. Ingen af Brødrene Lykke mødte, men kun et Bud på deres Vegne, som forlangte Sagen udsat; men da Axel Jul modsatte sig dette, dømte Kantsleren og „flere gode Mænd“ Klagerne „nederfældige“, så at de ikke oftere kunde tage Gjenbrev i Sagen, hvorimod Axel Jul fremdeles burde „nyde sin Forfølgning til Lås“ (Dok. 3, § 7. 8. Smlg. Gl. da. Domme, II, S. 292). Selve Låsebrevet udstedtes derefter, måske endnu samme Dag; idetmindste angives også det at være udstedt 1556 i Odense (Dok. 3, § 9).

Da Axel Jul kom tilbage med dette Låsebrev, skal efter hans egen Beretning Følgende være foregået: Medens Niels Markvordsen og hans Hustru stode foran Skorstensilden, overleverede han Låsebrevet i deres Hænder med følgende Ord: Kjære Fader og Moder! Jeg har nu forfulgt Mejlgård fuldstændig til Lås med alt det Gods, I har undt og givet mig dertil. Her har I det nu i Eders Hænder. Unde I mig det gjerne, da takker jeg Eder; unde I mig det ikke gjerne, da er der en Skorstensild. Kaster det derpå! jeg skal ikke fortryde det. Men de leverede ham det tilbage, sagde, at de undte ham det gjerne, og ønskede ham Lykke dermed (Ga. da. Domme, II, S. 300).

Lås skulde være „Lovens Ende og evig Tielse“; men i dette Tilfælde blev den det ikke. Grunden hertil lå upåtvivlelig deri, at Axel Jul havde taget Låsebrev på en Ejendom, som han ikke havde i sin Besiddelse. Både Instruksen fra Frederik den Andens Tid og Forordningen af 1621, som begge handle om Rigens Ret og Dele, og med hvilke Fremgangsmåden i denne Sag i enhver Henseende stemme overens¹⁾, fordre, at den, som vil forfølge Jordegods til Lås, skal have det i sit „frihavende Væрге“, hvilket ikke var Tilfældet med Axel Jul i dette Tilfælde. Såmeget se vi, at Peder Lykke stævnedes Niels Markvord-

---

¹⁾ Overhovedet var denne Rettergangsmåde fuldstændig udviklet, længe førend der gaves egentlige Lovbestemmelser angående den (se Kold.-Rosenvinge: Om Rigens Ret og Dele).

sen til Herredagen i Kjøbenhavn i Maj 1557 for denne samme Sag om Forkjøbsretten til Mejlgård og dets Gods. Her forelagdes Brevet af 1525 (se Side 41); men da Niels Markvordsen erklærede ikke at have afhændet Gården og Godset, faldt Dommen således, at han skulde beholde dem for sin Livstid; hvem der skulde have dem efter hans Død, forbeholdtes en senere Afgjørelse. Herved var altså Låsebrevet i Virkeligheden gjort ugyldigt. (Se Dok. 3, § 14 og Gl. da. Domme II, S. 290). — Niels Markvordsen havde altså selv fortolket sit Gavebrev til Axel Jul således, at det ikke gik ud på en øjeblikkelig Overdragelse, men på en Døds gave.

Samtidig hermed tog Niels Markvordsen Bestemmelse angående sit øvrige Efterladenskab, idet han på samme Herredag, den 9de Maj 1557, i Kongens og Rigsrådets Nærværelse udvalgte paa sin mødrene Side Fru Kirstine Lykke, Hr. Jachim Lykkes Datter, som var Enke efter Mikkell Nielsen (Tornekrannd) til Kyø (og altsaa tillige hans Hustrus, Fru Dorethes, Svigerinde), og på sin fædrene Side Jomfru Dorethe Jul, Axel Juls endnu uvoxne Datter, til sine Börn og Arvinger til alt sit Gods, rörligt og urörligt, med Undtagelse af det, som han havde givet Axel Jul, at annamme efter hans og hans Hustrus Død (Dok. III, § 11).

Også denne „Udvælgelse og Arveret“ bestrede naturligvis Hr. Jachim Lykkes øvrige Arvinger som ugyldig, navnlig da for de faste Ejendommers Vedkommende, og for såvidt den var til Fordel for Jomfru Dorethe Jul. Axel Jul erhvervede da på sine egne og sin Datters Vegne en kongelig Befaling til 8 Adelsmænd, dateret den 21de December 1557, om at stævne Parterne for sig på Viborg Landsting den 12te Februar 1558 og der undersøge og påkjende, om Niels Markvordsen i sit Brev af 1525 til Hr. Jachim Lykke havde forpligtet sig således, at han ikke kunde gjøre, hvem han vilde, til sine Börn og Arvinger. — Mellemtiden mellem denne kongelige Befaling og dens Udførelse benyttede Niels Markvordsen til at indfinde sig paa Viborg Snaps-Landsting i Januar Måned 1558, hvor han bekendtgjorde den på Herredagen i Kjøbenhavn gjorde Udvælgelse og stadfæstede den nu på Landstinget. Ligeledes stadfæstede han for Axel Jul som sit „Barn og Sön“ Gavebrevet paa Mejlgaard uden nogen „Fyldest, Værd eller Betaling“.

På samme Landsting vare foruden „Landsdommer“ forsamlede Hr. Otto Krumpen, Rigens Marsk, og omtrent 24 andre Adelsmænd¹⁾. Niels Markvordsen spurgte alle disse i Forening, om han paa denne Måde måtte „gjøre sig Arvinger og Börn“, og om det Gavebrev, som han havde givet på sin Hovedgård, kunde stå ved Magt efter Loven. Landsdommerne og de Øvrige svarede og „sagde for Ret“, at han havde handlet efter Loven, da Landets Lov (d. e. jydsk Lov) indeholdt, at når Nogen gjorde sig Fader til et Barn (d. e. erklærede En for sit Barn), måtte Ingen vrede (d. e. forkaste) det eller sige derimod; herom udstedtes et af dem alle beseglet Brev. (Se Dok. 3, § 11. 12.)

Det Sted af jydsk Lov, som her påberåbes, er I, 22, hvor der virkelig står ganske, som ovenfor angivet; men det Mærkelige er, at der i Loven ifølge Sammenhængen åbenlyst kun sigtes til det Tilfælde, at en Mand erklærede et Slegfredbarn for sit og til Tinge lyste det i Kuld og Kjøn, medens der her gives Lovstedet efter dets Ordlyd den udvidede Betydning, at En kunde adoptere, hvem han vilde, og gjøre ham til sin lovlige Arving; thi her kan der naturligvis ikke være Tale om, at Niels Markvordsen skulde erklære både sin Fætter på fædrene og sin Fætterske på mødrene Side og dertil endnu den Førstes Datter, alle 3, for sine Slegfredbörn, og Adoptionen erklæres dog her udtrykkelig for lovlig af Landstinget ved et Slags autentisk Lovfortolkning, for ikke at tale om, at der hverken på Nørreherreds Ting eller paa Herredagen, da den først foregik, var bleven gjort nogen Indvending imod den. — Reglerne for Slegfredbörns Anerkjendelse efter jydsk Lovs I, 21 bringes også i en anden Henseende i Anvendelse her ved Adoptionen; thi ligesom en Fader, når han til Tinge anerkjendte sit Slegfredbarn, kunde bestemme, om dette kun skulde arve noget Vist eller gaa i fuld Arv (når der var ægte Börn, dog kun halvt imod disse), således gjør Niels Markvordsen Axel Jul kun til sin Søn og Arving til Mejlgård og Godset i Skjærbæk, hvorimod de 2 Andre gjøres til Börn og Arvinger til alt hans Gods med Undtagelse af dette. — Den Anerkjendelse, som en ubegrændset Adoptions-

¹⁾ Vi have her et Exempel på, hvor talrigt Snapslandstingene vare besøgte af den jydsk Adel.

ret her finder fra alle Sider, er så meget mærkeligere, som der, såvidt jeg ved, ikke findes noget andet Exempel derpå. I Kristian den Femtes Lov (V, 2, 70) er Lysningen i Kuld og Kjon udtrykkelig indskrænket til Slegfredbörn, og endnu i vore Dage kan Adoption jo kun finde Sted efter særlig kongelig Bevilling. Det Eneste, som jeg ved at anføre til et Slags Sammenligning, er, at der i Katholicismens sidste Tid findes Exempler paa, at en Prælat udnævnte sig en åndelig Søn til sit Prælatur. Se f. Ex. min „Ribe Bys Hist. og Beskriv.“, S 469. I Formen og Udtrykket er der en Lighed, som neppe kan være tilfældig.

Da de kongelige Kommissarier, af hvilke dog den ene ikke var mødt, foretog Sagen på Viborg Landsting den 12te Februar 1558, var hverken Peder eller Ejler Lykke eller Nogen på deres Vegne mødt. Kommissarierne tog 10 andre Adelsmænd, som vare tilstede på Landstinget, til Meddomsmænd; først blandt disse nævnes Fru Dorothes Broder, Erik Nielsen (Tornekrands) til Kollerup. I Forening slutte de sig til den Kjendelse, som var afsagt på Snaps-Landstinget, så at det Brev, som Niels Markvordsen havde udstedt 1525, ikke skal forhindre Axel Jul eller hans Datter på deres Udvælgelse og Arveret. Endvidere stadfæstes det af Axel Jul erhvervede Låsebrev på Mejlgård m. m., som er forunderligt, da det dog ifølge Herredagsdommen af forrige År måtte betragtes som ugyldigt. — Uagtet denne Dom afsagdes på Landstinget og foruden af de kongelige Kommissarier og deres Meddommere er beseglet af Landstingshørerer, kan den naturligvis ikke kaldes en Landstingsdom. At Sagens Foretagelse henlagdes til Landstinget, er vel blot, fordi det var den Tid og det Sted, da det var alle Vedkommende bekvæmest at møde.

Hermed stod Sagen hen, sålænge Niels Markvordsen levede; men efterat han var død i Begyndelsen af 1560, og Axel Jul havde „annammet til sig“ Gård og Gods, bragte Peder Lykke paa sine egne, sin Broders og 2 Søstres Vegne, (blandt hvilke dog Fru Kirstine ikke var) Sagen påny ind for Kongens Retterting. Denne gang var det dog kun Axel Jul, mod hvem de rettede deres Tiltale. Sagen foretoges den 2den Juli 1560 under den til S. Hans Dag sammenkaldte almindelige Herredag; den fik samme Udfald, idet Mejlgaard med Tilliggende dels ifølge Låsebrevet, som altså nu også

af Herredagen betragtes som gyldigt, dels ifølge Kommissariernes Dom tildømtes Axel Jul og hans Arvinger. (Se Gl. da. Domme, II, S. 289—296.)

Nu skulde man da tro, at Axel Juls Besiddelse af Mejlgård måtte være fuldkommen sikret; men nej! Næste År skulde den påny blive anfegtet, og dennegang fra en ny Side og forsåvidt med større Held, som han foreløbig måtte fratræde Besiddelsen igjen. Nu optrådte nemlig Dorethe Nielsdatter, Niels Markvordsens Efterleverske, og stævnedes ham til Herredagen i Kjøbenhavn ved S. Hans Dags Tid 1561. Hendes Påstand gik ud på, at hendes afdøde Mands Gavebrev på Mejlgård skulde dømmes ugyldigt, væsentlig af den Grund, at det var for hendes Gods, at han havde erhvervet Gården. Hun mente derfor, at de 3 Fjerdedele af Gården tilhørte hende, og at hendes Mand altså ikke havde kunnet bortgive den, eftersom Jydske Lov (II, 43) siger, at „Bonde ikke maa afhænde sin Kones Jord.“ Denne Indvending måtte dog naturligvis tabe sin Betydning, da hun jo selv havde underskrevet Gavebrevet, og hendes eneste dalevende Arving stadfæstet det. Axel Jul påstod endog, at det var fra hende selv, at Planen var udgået, og beviste, at hun endnu samme År, 1561, var mødt på Viborg Snaps-Landsting den 24de Januar og der for Tingsdom havde tilstået, at det var med hendes Råd og Villie og med hendes Samtykke, at hendes Mand havde skjenket Axel Jul også hendes Andel i Gården, „på det at Gården skulde komme altsammen ham tilhænde“. Herom fremlagde han et af 2 Landsdommere og af 9 andre Riddermændsmænd udstedt, åbent, beseglet Brev. På den anden Side kunde det jo nok synes ubilligt, at Fru Dorethe ikke skulde beholde Gården eller idetmindste de hende tilhørende Parter i samme for sin Levetid, og i Overensstemmelse med denne Betragtning faldt Dommen således, at endogså hele Gården først efter Enkens Død skulde tilfalde Axel Jul og hans Arvinger til evig Ejendom. Man satte sig altså ikke blot andengang ud over Låsebrevet, men tillige over Gavebrevets og de tidligere Dømmes Ord. (Se: Gl. da. Domme, II S. 298—304.) Det var altså først ved Dorethe Nielsdatters Død, at Axel Jul kom i rolig Besiddelse af Mejlgaard, som han 1573 ombyggede.

Jeg har i Aftrykket af Dokumenterne beholdt Ori-

nalernes Brug af Skilletegnene, hvor uregelmæssig den end er, og tillige deres store Begyndelsesbogstaver, hvor de ere anvendte til at betegne Begyndelsen af et nyt Afsnit, selv på sådanne Steder, hvor vi ikke vilde sætte Punktum og derefter følgende stort Begyndelsesbogstav. Jeg anser denne Fremgangsmåde for den rigtigste; thi undertiden er unegteligen Meningen i et gammelt Dokument bleven forvansket eller fordunklet derved, at man efter en urigtig Opfattelse af Sammenhængen har villet rette på Originalens Interpunktion.

1.

Alle men *thette breff see eller høre læse helser wi Iep Nielssön herritsfogit i nørherrit Dyrs¹⁾ Claus Iosepsön fogit til Biörnholm Jep Persön byfogit i Grindw Powel Iensön i Landhe²⁾ Elaw (?) Friis i Vegersløff Per Swensön ibidem Jes Eriksön ibidem och Bertil Persön i Mastrup ewinnelig met gudh kungiöre wi ath aar effther gutz byrdh mcdlxxvi then mandag som sancti Olai dag paa war³⁾ tha tha (sic) war skikket for os hedherlig man oc welbyrdigh, Erik Persön aff Fieldrup⁴⁾ paa nørherrit Dyrs tingh innen alle fire stokke, huilken som loffiigh eskit fik och framledhe eth fult tinghs vitne aff viii skelighe dande men paa velbyrdigh mantzs vegne Axel Ieibssön⁵⁾ aff Steffringardh Som ær Söffren Julisön i Volby Nis Bonde Knut Örnssön Powel Iensön i Landhe Magnus Iensön i Mastrup Per Brwn Terkel Stisön och Söffren Persön i Dolmer Hwilke forskreffne viii skelighe dande men*

¹⁾ Som bekjendt, kaldes Nørre- og Sønder-Herreder i Rønders Amt i ældre Tid Nørre-Herred Dyrs og Sønder-Herred Dyrs. Afløbet fra Kolind Sund til Havet hed Djurså, og efter denne siges Landet at have fået Navnet Dyrsland. Måske det dog snarere er Åen, som har fået sit Navn efter Landet.

²⁾ Skrives nu højst forunderligt „Laen“; hører til Glæsborg Sogn.

³⁾ Den 29de Juli.

⁴⁾ Vistnok Herregården Østergård i Fjellerup. Se om ham dette Tidsskrift, 3die Bind, S. 3; men når det der antages, at han ikke ejede Østergård, men kun andet Gods i Sognet, er dette vistnok en Fejltagelse. Østergård er vist først senere kommen i Familien Juuls Besiddelse. (Se også Trap II, S. 527).

⁵⁾ Ax. Jepsen Thot til Størringgård var en Søn af Jep Axelsen Thot, hvis Enke, Mette Munk, andengang var gift med den nedenfor nævnte Iver Andersen (Skjernov) til Mejlgård. Axel Jepsen varetager altså her sine Halvøskendes Interesser som deres Formynder.

vithnet paa theris gode troo seel och sannen thet wi saa for os stanne same dag innen fire stokke ij skelighe dande men som war forskreffne Axel Ieibsöns loffhöringh som war Iep Persön i Kongxgardh oc Powel Iensön i Landhe Saa (sic) kwngiordhe och tilstodhe thet forskreffne Axel Ieibsön giordhe laffhöfdh paa Dybkiers ængh aa lenghi och aabredhe som hwn hawer wærit i langh tiidh thæn fredagh¹⁾ for sancte Ieibs dagh paa Iwer Andhersöns²⁾ börne veghen Meth godhe riddherments men oc jordeynē bönner Och sidhen same dag giördhe han laffhöfdh pa Mædelgardh och Skierbek³⁾ oc i vester til Ies Iwersöns dam oc nör til haffs Och sönnner fraa forskreffne Ies Iwersöns dam oc til en vey som kalles tingstien oc saa øster til en peel som kalles Landhe staghe oc saa nör til Giödbek oc saa nöör til haffwit hoos Treamölle⁴⁾ Och allthet ther i mellom ær skoff och mark hedhe agher oc ængh wat oc tywrth jnthet vndhentaghen i noghen madhe Hwilken forskreffne laffhöfdh thi melthe stadigh at blywe som thi melte henne stadigh saa melte oc fogit oc meningh herrits men henne stadigh at blywe til hwn vordher fældh effter wor loff Datum anno *el loco vt supra*.

Alle 8 Segl ere bevarede.

2.

Jegh Niels Marquordsen till Medelgardt webner Giör witherlig oc kiendis med thette mytt obne breff for meg oc myne arffuinge at ieg met myn kiere höstrues willy oc samtöche haffuer wpladit wndt oc giiffuit, oc nu med thette myt

¹⁾ Den 19de Juli.

²⁾ Om denne Mand se dels forr. S., Anm. 5, dels Anm. 9 til Dokum. Nr. 5.

³⁾ Efter Trap (II, 1, S 529) udgjør Skjærbæk Bys Mark siden 1711 en Del af Mejlgårds nuværende Hovedgårdsmark; men når der samstedes siges, at Skjærbæk By oprindelig ikke har hørt under Mejlgård, men under den tidligere, nu til Bøndergårde udlagte, Herregård Hedegaard, som først 1660 af Axel Juul forenedes under en Ejer med Mejlgård, så synes dette ikke at være rigtigt; thi her ligesom i Dok. 2 og 8 nævnes Skjærbæk åbenlyst som liggende under Mejlgård. 1468 skal dog en Eng i Skjærbæk have været brugt under Østergård (se dette Tidsskrift, III, S. 3). — Det kan vel endogså være temmelig rimeligt, at Familienavnet Skjernov står i Forbindelse med Navnet „Skjærbæk“.

⁴⁾ Treånølle. — Gjædbæk må være den nuværende „Treå“.

obne breff wplader wnder oc adelis giiffuer fraa meg oc andre myne arffuinge, oc till myn kiere fadersösterszön Erlig och welbyrdige Axell Jwll tiill Villestrup saa oc hans kiere höstrue frw Kyrstine Lwnge och begge theris börn och arffuinge thesze efftherschreffne myne gaarde och godz som er fürst myn hoffuitt gardt Medelgaard wdy Obszytsell wdy Nörherritt wdi Gleesborig sogen ligendis med all syn herlighedt och friihedt, eigendom oc tilliggelse agger och engh, kiere och skoff wndertagitt allene huis skoff ieg nu nogen tiidt siiden haffuer meg tilskiffitt huoss erlig och welbyrdig mandt Erick Krabbe tiill Bwstrup, och war salige Anders Jwls barn tilskiffitt; item fem fuldretszell gaarde och guodzs wdy Skierbeck by wdy samme sogen liggindis, then fürsthe gaardt Iffuer Jenssen iboer, then anden gaardt Jörgen Yffuerszen iboer, then tredie Rasmus Moels iboer, then fierde Jens Peersen iboer, then fempthe Gaardt Rasmus Nörgaardt iboer, oc skylder huer forskreffne fem gaarde orligen xv skipper roff xviii skipper byg, faar oc laem ij giess iij höns ith skoffswin ith fwornödt atføde. Sammeledis nye¹⁾ boell ther samme stidz liggindis, thet fürsthe Anders Greffue yboer, skylder arligen j. marck dansk, thet andit Maren Nielszes och Maren Lasses iboer skyller ij β groeth, thet tridie Seueren Ørum iboer skylder xxiiij β, thet fierde Jörgen Nielssen iboer skyller xxiiij β, thet fempte Rasmus Vildmandt iboer skyller j: marck dansk, thet vj Mogens Glaffuendt iboer skyller j: marck, thet syuende Jens Skynder iboer skyller j marck thet viij Anders Glaffuendt iboer skyller j marck. thet ix eth boell en smyde er paa bögitt. Sammeledis Skierbeck mölle szom skyller ix örte meell. Thenne forskreffne hoffuidt gardt med samme forskreffne fem gardhe, ix boell, saa oc en mölle med all theris tilliggelse, eigendom oc herlighedt, renthe oc friihedt were seg agger oc engh, skoff oc marck, fiske wandt, oc fægangh, woett och tyffuertt enedell och felle. och alt andit ehvad som heldst thet er eller widt huadt naffn thet neffnis kandt, encthet medt alle wndertagitt wdy indmarck eller wdmарck som ther nu tilliger. oc aff arildztiidt tilliggitt haffuer, szaa och forskreffne mölle och möllestidt, dam oc damstidth floedt och floedstedt maa oc skulle forbemelt Axell Jwll hans höstrw

1) o; ni.

och begge theris börn och arffuinge haffue nyude bruge oc beholde till euerdelige eygendom ath eige oc beholde, Beplic-
tindis meg oc andre myne arffuinge attfriie hiemle oc fuld-
komeligen tiill atstande forbemelt Axell Jwll hans höstrue
och begghe theris börn och arffuinge forskreffne gaarde oc
godtzs med all theris tilliggilse herlighed och eigendom,
szaa att ther som saa skede att nogne forsehreffne gaarde
oc godtzs eller theris tilliggilsze bleffue thennom eller the-
ris arffuinge wdy nogen rethergang for myn eller the andre
myne arffuingers hiemmels bröst skyld affuunden, tha be-
plicter ieg meg och the andre myne arffuinge igien atweder-
ligge oc fornöge forbemelt Axell Jwll hans höstrw begghe
theris börnn och arffuinge saa gott oc beleylige gudzs
inden sex wggersdag ther negsth efftherkommendis och holde
thennom thet wden all skade kost och tæringh wdy alle
maade. Thyll thetz vindisbördt och ydthermere foruaring
att szaa fast oc wbrödeligen holdis skall som forskreffuet
stander hengerh ieg mytt jndsegell neden thette mytt opne
breff, och kierligen tilbeder erlig oc welbyrdige mendt Johan
Friis tiill Heyselager ko: Matt: cantzeler etc. Niels Lange
tiill Kiergardt höffuidzmandt paa Thröiborig, Hermyndt Skiell
tiill Junggitgaardt, landzdomer wdy Nöriutlandt. Hans Styughe
tiill Hollbeckgardt, höffuidzmandt paa Drotningborrig med
meg att winde och besegle. Giffuit och schreffuit paa Medel-
gaardt wor frw dag visitationis ¹⁾ anno etc. Mdljij.

Niels Marquardsens Segl mangler. Ved Siden af den
til Seglremmen bestemte Skure har hans Hustru under-
skrevet således: „Darete Niis (?) dater *met* egen han“. Johan
Friis's Segl mangler ligeledes; dog er Seglremmen, hvorpå
hans Navn er skrevet, i Behold. De 3 øvrige Segl ere vel
bevarede.

3.

- 1 Wij efftherschreffne Olloff Munck tiill Thuiszell, Iffuer
Krabe tiill Østergardt höffuitzmandt paa Skiiffuehwss, som
aff Danmarckis riigis radt ere, Eriick Skram tiill Hastrup
Landzdomer wdi Nör Jutlandtt. Niels Kieldszen höffuitz-
mandt paa Böfflingh. Albrett Skiell tiill Fusinghollum. Niels
Skiell tiill Nygardt, och Anders Chrestiernsszen tiill Quel-
strup giöre alle wittherliigtt att aar effther gudtz byrdt

¹⁾ Den 2den Juli.

Mdlviijo. Ieffuerdagen nest effther *sanctæ Scholasticæ virginis* dag¹⁾ paa Wyboriig landtz tingh szom er neste landtz ting effther wor frwe dag kyöndermös, ware wy heersamestedtz effther stoermectigeste hogbarne fürstis koningliige maiestets konningh Christians then tridie, alles woris nadiigeste herris strenge beffallingh forszamblitt, huilcken koningliige beffalling erliig oc welbyrdiige mandt Axell Jwll tiill Wyllestrup for oss heer wdj retthegang framlagde, lydendis eblantt anditt seg hoes hans nadis kon: hogmectiig-² hedt athaffue berett. Nogen tretthe att skulle were emellom hanom paa thenn enne, Och erliig och welbyrdiige mendt Eyler Lycke tiill Torp, och Peder Lycke tiill Skouesboo, paa theris oc theris söskindtz wegne paa then anden siide, Om ett breff the tilkiende giiffue erliig och welbyrdiige mandt Niels Marquordszen tiill Medelgardt att skulle haffue giiffuitt theris saliiige fader her Jachym Lycke, och wiille mett same breff giöre *forschreffne* Axell Jwll hinder och forffang paa forberneffnitt Medelgardt oc mere guodtz *forschreffne* Niels Marquordszen (som er hans moderbroder szöenn) hanom giiffuitt haffuer. Szammeledis att wylle mett same breff forhindre hans barn jomfrwe Dorethe Jwlsdatther paa then wdueling och arffuerett som *forschreffne* Niels Marquordszen hende mett erliig och welbyrdiige frwe Kyrsthine Lyckisdatther saliiige Mickell Nielszens efftherleffuerske giortt och wdualdt haffuer tiill syne børn oc arffuingge effther hans dödt och affgang atuere tiill anditt hans guodtz oc eygendom handt tha effther segh ladendis worder, Och ther for wdj same beffalling oss mett erliig och welbyrdiige Niels Lange tiill Kiergardt höffuittmandt paa Tröyborig, som oc aff Danmarcks Riigis raadt er beder, beffaller oc fuldmacktt giffuer att wy hersamestedtz nu tiill thette landtz ting oss forsamble skulle thenom paa bode siider for oss wdj rett att kalde mett same breff the seg paa beröme, att grandske oc forffare, Om *forschreffne* Niels Marquordszen haffuer seg wti same sytt breff saa forplichthett att handt icke maa giöre seg barn oc arffuinge effter loughen huo handt wylle, helder om *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke effther same breffs indholdt kunde mett retthe giöre *forschreffne* Axell Jwlls barn paa same wdueling oc arffuerett, helder hanom selff paa for-

¹⁾ Den 12te Februar 1558.

- schreffne* Medelgardt oc thett guodtz nogen hinder eller forffangh, Wdj liige made tilholder oss same *koningliige* beffalling thenom endeliigen emellom wdj same sag att skulle døme, oc mett rett atadskielle. Thesligeste biuder oc beffaller hans nadis kon: Ma: wdj same beffallingh thenom som same sag anrörendis er, for oss hersamestedtz nu thette landtz tingh mett theris beuisning vdj retthe att möde, ther wdinden at hende oc giöre hues loug oc rett er, Effther som same *koningliige* beffalling ydermere forklarar oc indholder, som wdgiffuitt er paa Kiöpenhagens slott xxj dag
- 3 decembris manitz anno mdlviij. Tha fürst beuiste *forschreffne* Axell Jwll same beffalling atuere lest oc forkiöntt for *forschreffne* Peder Lycke wdj Odense, och hanom mett then steffnitt atuere fürste tordag (sic) effther jwele dag nu siist war, Oc thett wiidt thuende borger thersamestedtz wiidt naffn Syluester Clauszen oc Mogens Hansszen tiill szame thette landtz ting for oss wdj retthe at skulle møde, Udi liige made beuiste handt mett theris egne haandschreffther paa woris steffning atuere schreffuitt, thenom atuere steffnit, Huilken wy effther same *koningliige* beffalling offuer thenom haffde laditt wdgange nu thette same landtz ting
- 4 at skulle möde. Ther nest beretthe for oss *forschreffne* Axell Jwll same syn klage wdj liige made atuere effther same beffalling indholder (sic) handt tilforne hoes hogbemeltt kon: ma: giortt haffuer, huorledis *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke giöre hanom hinder oc forffang paa *forschreffne* Medelgardtt oc mere guodtz hanom aff *forschreffne* Niels Marquordszen wndt oc giffuen ere, effther
- 5 hans dödt at skulle anname etc. Och udi retthe lagde handt *forschreffne* Niels Marquordszens obne beseglitt gaffuebreff wdgiffuitt paa Medelgardt wor frwe dag visitationis anno mdlviij wnder sytt egitt szaa oc kon: ma: cantzellers och flere aff Danmarckis riigis raadtz indsegler, lydendis huorledis *forschreffne*. Niels Marquordszen haffde wpladitt wndt oc giffuitt fra seg oc andre syne arffuinge oc tiill forbemeltt Axell Jwll hans kiere fadersöster szöen hans börn oc arffuinge. fürst hans hoffuidgardt *forschreffne* Medelgardtt wdi Obszöszell wdj Nöerherritt vdj Glesboriig sogen liggendis mett aldt syn herliighedt oc friihedt eygendom oc tillegelse, agger oc enghe, kierre oc skoffue, ennedeell oc felliig inthett wnderthagitt, Ther tiill fem fulde redszell garde oc guodtz

szaa oc ny boele wdj Skierbeck bye, oc Skierbeck mölle the-
 samestedtz liggendis mett theris eygendom oc rettighedtt Eff-
 ther som same gaffuebreff ydermere forklarar oc indholder. 6
 Szameledis berethe *forschreffne* Axell Jwll, Huorledis *for-*
schreffne hans moderbroder szöen Niels Marquordszen haffde
 hanom icke alenne wiidt sytt egitt breff oc segell, wndt oc
 giiffnutt *forschreffne* garde guodtz (sic), Meden hanom tiill
 herrittzting som szame garde oc guodtz wdj ligger (sic), oc
 thersamestedtz for tings dom, giortt oc wdualdt hanom tiill sytt
 barn oc arffuinge forlodis atuere tiill *forschreffne* hans hof-
 fuidgardt Medelgardt mett *forschreffne* v: garde ny boele oc
 mölle oc thett straxt beuiste mett fullt tings (sic) same dag.
 Paa Nörherrittz ting wnder *forschreffne* Niels Marquordszens
 egne, oc andre godemends mett herrittz fogittens judsegler
 gangen oc wdgiiffuenn, Ther nest berette *forschreffne* Axell 7
 Jwll huorledis att effther sadane tilgangh oc rettighedt tiill
forschreffne Medelgardt och thett guodtz, haffuer handt
 effther *forschreffne* Niels Marquordszens egne tilladelsze be-
 giöntt thett effther riigens rett tiill loess att diele oc forf.
 følge, och ¹⁾ *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke ere
 komenn wdj thettz forffaring haffue the hanom same riigens
 diele oc loess willett forhindre, och ther emodt paa theris
 egne och theris söskindtz wegne thagitt gienbreff. Siiden
 haffuer *forschreffne* Axell Jwll ther effther sex wppers steff-
 ning forhuerrfuidt, tha setthe wppers dag komen er, haffuer
 handt wdi Odensze tilstede mött, och thenom hoes riigens
 rett paa fierde dag forbiidt, och boditt seg emodt thenom
 wdj alle retthe, Oc tha ere the icke mött. Meden alenne
 ett *forschreffne* Peder Lyckis budtt att begiere wpstandelsze
 wdi same sag, Emodt huilckett *forschreffne* Axell Jwll haffuer
 seg kierdt besueritt atuere hans diele oc rett at skulle wden
 loughlig forffaldt wpszettis oc hanom lenger att forhalis, Haf-
 fuer handt bodit seg wdj alle retthe, oc begieritt dom oc
 rett for segh. Tha er ther saa omdömppt att efftherthy
 Eyler Lycke oc Peder Lycke haffde paa theris egne oc
 theris söskindtz wegne laditt thage gienbreff emodt *for-*
schreffne Axell Jwlls loess. och handt ther offuer haffde
 thagitt steffningh, thenom for riigens rett att kalde, oc the (sic)
 tilstede paa fierde dag effther rett tegthe dag forbiidt, oc

¹⁾ Her er glemt „tha“.

alle dage boditt seg wdj retthe, Och ey Eyler Lycke Peder Lycke eller nogne theris söskindt ere mött, eller nogen paa theris wegne mett fuldt macht som rett wylle pleyge wdj then sag. Tha burde *forschreffne* Axell Jwll therfor framdelis syn forffölling wdj thenn sagh effther riigens rett. Effther szom same dom ydermere wduiszer och bemelder, som giiffuitt er wdj Odensze leffuerdag nest effthier *sanctorum* Simonis et Jude dag anno mdlvj¹⁾. Udj liige made wdj retthe lagde handt en anden riigens dom same aar, dag oc stedt wdgiiffuen. Iydendis eblantt anditt *forschreffne* Eyler Lycke Peder Lycke oc theris söskindt aff same aarsag som *forschreffuitt* stander atuere dömppt nederfeldiige for szame riigens steffning, oc ey offer athage gienbreff wdj then sagh Oc Axell Jwll framdelis att forffölge then syn sag som tilbör, Tha haffuer handt effther same thuende riigens dome oc effther riigens rett dieltt oc forffuldt same *forschreffne* Medelgardt v garde ix boele oc mölle tiill loess. Huilekett loess breff handt wdj retthe lagde. som wdgiiffuitt war wdj Odensze aar effther gudtz byrdd mdlvj. Iydendis eblantt anditt, Att efftherthy alle hans riigens breffue som er först stadfestelsze effther *forschreffne* Niels Marquordszens gaffue breff Siiden förste, andet oc tridie dombreff paa papyr Ther nest fierde dombreff paa pergamentt schreffuitt, Item sex wger oc ett aar almindeliig steffning, Siiden sex wgers almindeliig offuerhörelszis steffning Iydendis att alle oc huer wdj Danmarckis riige boendis som seg kiende nogen diell, lodt eller rettighedt athaffue wdj *forschreffne* garde oc guodtz eller nogen theris rette tillegelsze anthen for eygendom, pantt, loen, gaffue eller were seg wdj huadt made thett helst were kunde att möde for riigens rett mett theris beuisning etc. Szaa frampt *forschreffne* Axell Jwll eller hans arffuinge ey skulle effther syn forffölling kome tiill syn loess, Tha effthertj alle same riigens breffue findes lougliigen giiffuen atuere, Och tiill thinge framgangen wiidt alle theris tiidt oc datum Huar for *forschreffne* Axell Jwll er tildömppt athaffue loess paa *forschreffne* garde oc guodtz, oc hanom och hans arffuinge er ther for endeliigen tildömppt *forschreffne* hoffnuidgardt Medelgardt mett *forschreffne* v garde ix boele oc mölle mett aldt same gardz oc guodzis eygendom, herlighedt oc tillegelsze,

¹⁾ Den 31te Oktober 1556.

skoffue oc kierre, marcke oc enghe inthett mett alle wnder-
 thagitt wdj nogre made, athaffue, nyde, bruge oc beholde
 tiill euindeliig eyge, eyge skullendis, Oc er paa then sag satt
 euindeliig tiigelsze, Effther som same loess breff mett syn
 forbiudelsze ther paa ydermere att thale eller hinder at giöre
 wiider forklarar oc indholder, Framdelis om then wdueling 10
 och arffuerett *forschreffne* Niels Marquordszen haffde wdualdt
 och giortt *forschreffne* Axell Jwls barn jomfrue Dorethe
 Jwldather (sic) wdj retthe lagde handt fürst *forschreffne*
 Niels Marquordszens obne breff. wnder hans egitt. szaa oc
 kon: Ma: Cantzclers erliig oc welbyrdiig Jahan Friissis her
 Otthe Krompens her Mogens Gyldenstiernis ridders, Byrge
 Troidis, Niels Langis och flere aff Danmarckis riigis raadtz
 oc adels theris indsegler oc windisbyrdt wdgiiffuen, anno
 mdlvijo lydendis huorledis *forschreffne* Niels Marquordszen
 haffuer wdualdt, samtöcktt oc giortt *forschreffne* Axell Jwlls
 barn jomfrwe Dorethe Jwldather szaa oc erliig oc welbyr-
 diige frwe Kyrsthine Mickell Nielszens efftherleffuerske her
 Jachym Lyckis datther tiill syne börn oc arffuinge tiill alt
 andett hans guodtz oc eygendom rörendis oc wrörendis eff-
 ther hans dödt oc affgang at anname, nyde oc beholde tiill
 thenom oc theris arffuinge etc. Ther hoes wdj retthe lagde 11
 handt en certification oc wyndisbyrdt heer aff Wyborig
 landtz ting nu thette aar wdgiiffuenn lydendis huorledis *for-*
schreffne Niels Marquordszen haffuer tiill same landz ting
 weritt self personliigen tilstede som war thett neste for-
 gangen snaps landtz ting¹⁾, oc obenbarliig for tings dom
 wonditt oc bekiendt huorledis handt wdj siiste forleden
 herdag wdj Kiöpenhagen then thiesdag²⁾ nest effther sön-
 dagen jubilate nu thette neste forgangen aar wdj kon: Ma:
 szaa oc Danmarckis riigis raadtz neruerelsze haffde fürst
 paa syn möderne siide. wdualdt oc giortt *forschreffne* frwe
 Kyrsthine Lyckisdatther szaa oc paa syn federne siide jom-
 frwe Dorethe Jwldatther *forschreffne* Axell Jwls barn tiill
 syne börn oc arffuinge etc. Szaa haffde handt wdj liige
 made thenom heer tiill same Wyborig snaps landtz ting
 bode tilsambell liige gode mett huer andre wdualdt oc giortt
 tiill sync retthe börn oc arffuinge atuere tiill aldt sytt jord-

¹⁾ Den 16de Januar 1558.

²⁾ Den 9de Maj 1557.

- guodtz rörendis oc wrörendis, ehuar som helst thett findis effther hans oc hans kiere hwstruis dödt oc affgang att anname, nyde oc beholde tiill euerdeliig eygendom, Wnderthagitt alenne syn hoffuidgardt Medelgard mett mere guodtz som handt forkiönthe seg tilforne athaffue syn kiere faderszöster (sic) *forschreffne* Axell Jwll wndt oc giiffuitt, effther thett breffuis lydelse the nom ther om emellom gangen oc giortt er. Huilcken same syn gaffue om *forschreffne* Medelgardt och mere guodtz handt endt tba heer tiill *forschreffne* landtz ting haffuer stadfest samtöcktt oc beuilgitt *forschreffne* Axell Jwll som hans barn oc szön effther hans dödt wden aldt föllest, werdt eller bethaling hanom att maa fölge. Tha haffue ther same dag tiill *forschreffne* snaps landtz ting weritt forsamlitt mett landtzdomer först forbeneffnitt
- 12 her Otthe Krömpen ridder riigens marsk, Olloff Munck mett andre flere hoes xxiiij aff riigens adell oc hermendt, Tha haffuer *forschreffne* Niels Marquordszen seg then same dag for tings dom bespoerd, om hand wdy saa made mathe seg arffuinge oc börn giöre, oc om sadane gaffue om same syn hoffuidgardt handt wdj saa made haffde heden giiffuen mathe oc kunde were oc bliiffue bestendiig oc effther lougen. Tha haffuer landtzdomer szaa oc *forschreffne* riigens marsk mett the andre hermendt oc aff adell ther tilstede war, szaa ther om sagtt oc kiendtt for retthe, Att efftherthj woris landtz loug medtförer oc tillader att huem som fader giör seg tiill barn then maa ingen mandt wrecke¹⁾ eller emodt siige, Tha haffuer *forschreffne* Niels Marquordszen giortt effther lougen oc mett retthe Effther szom szame godemendtz breff oc sententz wnder alle theris besegling ydermere forklarar oc wduiszer. Mett flere breffue oc beuisningh *forschreffne* Axell Jwll wdj retthe lagde ther mett atbeuisze, att hues her wdinden giortt er, skulle were mett retthe oc effther
- 13 lougen giortt. Tha er *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke paa theris eller theris söskindtz wegne mett same breff the seg wdj saa made paa beröme icke mött eller nogen paa theris wegne som rett wylde pleyge wtj then sagh, ey helder nogne theris forfaldt atgiöre eller wndskyldede Meden sidditt offuerhöriige emodt hogbemeltt kon: Ma: egne steff ning som beffalling medtförer oc indholder szaa oc emodt

¹⁾ D. e. forkaste, vrage.

woris steffning som wy effther same koningliige befalling
offuer thenom haffde laditt wd gange, oc the mett theris
egne haandschreffther beckiendt for thenom lest atuere the
dag oc termyn att skulle möde etc. Tha paa thett ingen
thuiuffuell eller mistancke skulle giiffuis oss om same breff
forschreffne Eyler Lycke oc Peder Lycke seg paa beröme
att the mett retthe kunde forhindre sadane gaffue eller
arffuerett som *forschreffne* Niels Marquordszen *forschreffne*
Axell Jwll oc hans barn giiffuitt oc giortt haffuer, haffuer
forschreffne Axell Jwll selff wdj retthe laggt same artickell
oc hoffuidpunctt som szame breff *forschreffne* her Jachym
Lycke giiffuen er, skulle indholde, oc thett wnder riigens
indsegell, wd dragen aff then dom, som wdgiiffuen er wdj
Kiöpenhagen wdj *forschreffne* herdag, tha *forschreffne* Peder
Lycke haffuer same Niels Marquordszens breff wdj retthe
laggt, wiidt huilcken dom *forschreffne* Niels Marquordszen
er tilfunden same sytt guodtz wdj syn liiffs tiidtt att be-
holde, oc er same breff datum mdxxv. Szaa lydendis eblantt
andett, att ther som Niels Marquordszen nogen tiidt wylle
affhende Medelgardt eller nogitt guodtz som handt haffuer
liggendis wdj Jutlandt Tha skall handt thett tilbiude her
Jachym Lycke eller hans arffuinge for föllist oc skiellig
werdt, oc ingen anden. Nu er *forschreffne* Niels Marquord-
szen heer y dag selff tilstede mött oc tilkiende giiffuitt seg
ingenstedtz same sytt guodtz at wille selge eller seg for
föllist eller werdt att affhende, Meden aff then aarsag same
szyn hoffuidgardt Medelgardt er komen fraa hans federne.
hans oc *forschreffne* Axell Jwls begie theris blodt oc for-
elder, ther for haffuer handt wden aldt föllist eller werdt
wndt oc giiffuet *forschreffne* Axell Jwll hans faderszöster
szöen same *forschreffne* Medelgardt mett mere guodtz, och
hanom tiill same gardt oc guodtz tiill sytt barn oc arffuinge
athatue giortt oc wdualdt, handt heller hans arffuinge eif-
ther hans dödt oc affgang att anname oc beholde, Oc siiden
tiill andett hans effther bliiiffuende guodtz *forschreffne* hans
moderbroder datther *forschreffne* frwe Kyrsthine Lyckis datther
Thesliigeste *forschreffne* Axell Jwls datther jomfrue Dorethe
Jwls datther, bode tilsambell liige gode hans börn oc arffuinge
atuere effther som *forschreffuitt* stander, Oc satt *forschreffne*
Niels Marquordszen wdj retthe, om *forschreffne* Eyler Lycke
oc Peder Lycke, kunde hanom ther om mett retthe beskylde,

14

15

eller om the mett same hans breff kunde hanom effther sadane leylighedt ther fraa drage Ther nest szatt *forschreffne* Axell Jwll wdj retthe, Att efftherthj *forschreffne* Niels Marquordszen haffuer icke for nogen föllist eller werdt seg same sytt guodtz afhenditt, eller thett tiill nogen mandt soldt eller skiött, Oc ey findis wdj same hans breff seg at-haffue forplichthett, seg icke att maa giöre arffuinge, helder aff siitt guodtz atgiiffue huem handt wiill, Om *forschreffne* Eyler Lycke eller Peder Lycke kunde tha mett same breff eller effther same artickell forhindre *forschreffne* Axell Jwll paa *forschreffne* Medelgardt oc thett guodtz, eller *forschreffne* hans barn jomfrue Dorethe Jwlsdatther paa same wduelling oc arffuerett, efftherthy thett ingenledis kunde forhindre hans rett naturlig barn om thett tiill war, Szameledis satthe handt wdj retthe, Att efftherthy handt nu haffuer beuist seg loughliigen effther sadane tilgang szom *forschreffnuit* stander. *forschreffne* Medelgardt oc same guodtz athaffue dielt oc forfuldt tiill loess som er logzens ende, Oc *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke ere wdj same diele dömpft nederfeldiig atuere, icke gienbreff att maa thage etc Om the tha maa giöre *forschreffne* Axell Jwll eller hans barn, nogen forhindring eller modfaldt epher thesne dag paa *forschreffne* gard oc guodtz wdj nogen made, Oc om handt icke nu burde att kome tiill endeliige dom oc sententz, oc hans sag hanom icke lenger att forhalis effther same hogbemeltt kon:

16 Ma: befallings lydelsze och loughliige steffninge — Tha effther tilthale, breffue oc beuisning, oc effther sadane leylighedt som *forschreffnuit* stander. Szaa oc efftherthy woris allernadiigste herris kon: hog: befaling oss icke alenne tilholder, att grandske oc forffare thettz leyliighedt. Medenn oss befaller och fuldmacht giiffuer, thenom endeliigen emellom wtj same sag att skulle döme, och mett retthe atadskielle, Thesliigeste efftherthj same koningliige befalling wdj seg szelff medförer steffningh, Att hans nadis kon: Ma: biuder oc befaller thenom paa bode siider, tiill thette *forschreffne* landtz ting for oss att skulle möde lough och rett wtj same sag att hende oc giöre, Oc nu for oss beuist er same koningliige befalling mett same indhollandis steffning atuere lest oc forkiöntt for *forschreffne* Peder Lycke wdj Odensze mere endt sex wggers dag siiden Thesliigeste mett woris steffning thenom bode atuere kallitt oc steffnitt tiill same thette landtz ting at

skulle möde, Szaa framptt icke skulle dömis effther hues beuisning heer tilstede möder, Och *forschreffne* Axell Jwll nu paa tridie dag wdj same landtz ting thenom forbiidt haffuer, och boditt seg emodt thenom wdj alle retthe, Oc ingen thenom (sic) eller nogen paa theris wegne er mött, som rett wylle plege wtj then sagh. Eller thenom wiidt nogen forfaldt eller behelpning att wndskyldte effther som *forschreffuitt* stander Tha tilthug wy oss thesze efftherschreffne hermendt oc aff adell som heer y dag tiill landtzting forszamblitt ware. szom er Eriick Nielsszen tiill Kolderup. Hertuig Thameszen thiill Palsgardt. Hans Stygie höffuitzmandtt paa Drotningborrig. Jens Jwll höffuitzmandt paa Kallöö, Jost Wifeldt tiill Østergardt. Jahan Brockenhwss Lierbeck, Hans Holck tiill Barreskoff. Byörn Koess tiill Starupgardtt Albrett Hög tiill Estuadgardtt och Anders Pederszen tiill Berckelse. Och sagde ther szaa paa for retthe, Att efftherthj *forschreffne* Niels Marquordszens breff, som hand saliig her Jochym Lycke giiffuitt haffuer, Oc *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke nu omthaler icke förer anden meninge mett seg endt ther szom handt nogenn tiidt, wylde seg *forschreffne* Medelgardt mett mere guodtz affhende, Tha skulde handt thett tilbiude *forschreffne* her Jochym Lycke oc hans arffuinge for föllist och werdt, Nu haffuer handt icke wyllett segh same gardt eller guodtz for nogen föllest eller werdt tiill nogen affhende. Medenn *forschreffne* Axell Jwll. som synn faderszöster szön thett wndt oc giiffuitt haffuer, oc hanom tiill herritzting oc landtz tingh wdualdt oc giortt tiill sytt barn och arffuinge, tiill same garde och guodtz effther hans dödt och affgang att maa komme, Kunde wij icke finde eller kiende *forschreffne* Niels Marquordszen wdj szame sytt breff seg saa högtt athaffue foupliichtett, att handt yo maa giöre szeg tiill börn oc arffuinge effther lougen, oc giiffue aff sytt guodtz oc eygendom huo handt wylle, Och wiide wy ther for icke anditt om same breff attsiige, Endt som Landtz domer, och riigens marsk mett flere aff riigens raadt oc mange godemendt heer tiill landtz tingh tilforne ther om sagt haffue, Att huadt som *forschreffne* Niels Marquordszen ther wdinden giortt haffuer, Thett haffuer handt giortt effther lougen oc mett retthe, och böer ther for bestendiige och wiidt macht attbliffue, Och same breff icke att maa forhindre *forschreffne* Axell Jwll eller hans

18 barn *forschreffne* jomfrue Dorethe Jwlsdatther paa szame wdueling eller arffuerett tiill hues eygendom eller jorde guodtz *forschreffne* Niels Marquordszen thenom effther synn afgang wndt och giiffuitt haffuer, Szameledis efftherthy *forschreffne* Axell Jwll haffuer effther sliig loughlige tilganh, dielt oc forffuldt *forschreffne* gardt Medelgardt mett merc guodtz tiill loess. Och *forschreffne* Eyler Lycke oc Peder Lycke haffue ther aftwist¹⁾, Och the paa theris och theris sökkindtz wegne, haffue thagitt emodt hanom gienbreff, och hanom wdj szame loess icke kunde forhindre Medenn ere wtj szame diele bleffuen nederfeldiig, ycke ydermere gienbreff att maa thage, och *forschreffne* Axell Jwll och hans arffuinge er funden oc dömppt tiill same synn loess paa same gard oc guodtz att maathe bekome, och haffuer then wtj szaa made loughliigen fulddreffuitt, effther szom nu beuist er, Tha effther sadane leyliighedtt, oc efftherthy loess ere loughzens ende, oc euige tiigelsze Tha böer *forschreffne* Axell Jwll helder hans arffuinge, same *forschreffne* hoffuidgardt Medelgardt, mett *forschreffne* feem garde oc ny bole wdj *forschreffne* Skierbeck bye liggendis, mett alle theris eygendom oc herliighed, skoffue oc kiere, agger oc enghe, enedeell oc felleg, woett oc thiurtt wiidt huadt naffn thett helst neffnis kandtt inthett mett alle wdj nogen made wnderthagitt, Szaa oc *forschreffne* Skierbeck mölle, mett aldt syn stöffuening och rettighedtt, hun behöffue kandt athaffue nyde bruge oc beholde, effther *forschreffne* Niels Marquordszens dödt och afgang tiill seg och syne arffuinge, euerdeliigen att eyge och beholde, effther same hans gaffue breffuis och loesse breffuis lydelsze: Thiill thettz wyndisbyrdt och ydermere forwaring att saa wdj alle made heer om endeliigen dömppt oc forhandlitt er, effther som *forschreffne* stander, henge wy mett alle andre *forschreffne* godemendt szom mett oss wdj same sagh dömppt haffuer woris jndsegler oc signetther neden same thette wortt obne breff oc sententz, som giiffuitt oc schriffuitt er, aar, dag tiidt och stedt som *forschreffne* stander.

Foruden de anførte 17 Adelsmænd har endnu Lands-tingshöreren (P. N.) hængt sit Segl under denne Dom. Alle Seglene ere vel bevarede med Undtagelse af Iver Krabbes,

¹⁾ D. c.: vidst deraf el. derom.

som er afrevet tilligemed Seglrennen, Johan Brokkenhuses og Albret Høgs, som ere affaldne, medens Seglremmene ere ere bevarede. Paa alle Seglremmene ere Navnene tilskrevne.

4.

Wy Frederick thenn anddenn mett guds naade Danmarcks Norgis Wenndis och Guttis konng hertug wtj Slesz-wiig Holstenn Stormmarn och Dytmerskenn greffue wtj Oldenborg och D. giör alle wittherliigtt mett thette wortt openne breff att aar eptther guds byrdtt mdixj thenn toers-tag¹⁾ nest eptther santj Hanns dag paa wort slott Kiöbinghagenn instilttede sig oss elsk. erlig och welbyrdige Axel Jull wor mand och thienner. landsdommer wtti Nöre Judtland Som aff oss allernaad. begierede worids stadfestelse och bekreptelse paa it thoeg och synn. Som hanndt aff tyffue och toue adelsz och rittermends mendt (sic) epter theriss forretningk Somm hanndt nu her for oss fremvist haffuer, Somm er skeedt thill Metelgaards och Heedegaards hoffuedgaarders wntterligende²⁾ skouffue wdij wortt landt Nörre Judtlandt, Och som wy aff samme tyffue och tou adtelsz och ryttermends mend, therisz forretning och afsziecht nu see och erfahre att samme tuende hoffuittgaards wntterligendte skouffue af hauuindten³⁾ och forferdtelig guds weyrlig skall werre forthæruedte⁴⁾, Thaa wille wy her medt aff seer konngl. naadte fultkommeligen stadfeeste samme forbemelte tyffue och thoue adtelsz och rittermends meendtt therisz fuldkommelig tougsz forretning. Saa som wy och nu her mett tillader och stadfeester som epterskreffuit staar, Saaledtisz att Meillegaards alle wntterligende skouffue eptter therisz afszigt. Som ligger och skall lige wntter benefüte hoffuedgaards taxt, ennemercher och thill samme græszning och fædrift, att maa werre for halfpt beregnitt, formetelst samme skoufuids fortærfuelsze skyld, nemmelig thill huer tønde

¹⁾ Den 19de Juni.

²⁾ I Dok. står der ved en Skrivfejl: wntterligekende.

³⁾ D. e. Havvinden.

⁴⁾ D. e. fordærvede. Ifølge Trap (II, S. 528) skal det have været 1557, at en Storm „omstyrtede flere hundrede Træer og knækkede Toppen på mange tusinde“ i disse 2 Hovedgårdes Skove.

hartt koren förgetiffue och otte suinsz olden ¹⁾, Thernest Heede-gaards hofuedgaards skoufue som och thill hoffuedtgaardens taxt och wty ennemerchit thill desz greszning och fædript nu befintisz att ligge Och saa att blifue ther wntter beligende. Och reignisz till huer thönde hartt koren förgetiffue och otte suinsz Olden. Thette wille wy allernaadigste som för-benefnte er wty alle sinne ordt och puncter fuldkommeligen stadfæste for oss. saa och for woriss epterkommende kon-ninger wty Danmarck som och saa eptter thenne woriss be-naading och wdgifuene openne bref wigienkallende thill æwig warenheed latter forblifue. Och ther forre forbydtendiss alle och en huer her imoed att hindre eller paatalle och thette wnter woriss kongl. hyldtist och naade. Giffuitt paa wortt kongl. slott Kiöpinhaufn fredagen ²⁾ eptter sanchti Hanss tag mdlxj.

Herunder det kongelige Segl, vel bevaret i en Hætte, sammensyt af brunt Silketøj med indvævede Guldtråde. Også ved Dokumenterne Nr. 2 og 3 ere Seglene gjemte i lignende Hætter af Silketøj.

5.

Som et Tillæg vedföjes følgende Dokument, som angår en Mand af Familien Skjernow på Mejlgård; det findes i Herregården Holbækgårds Arkiv i Rougsø Herred. Det omtales kort og med en slem Fejl i Læsningen af Hr. Knuds Titel i Karl Hansens „Danske Ridderborge“ S. 41.

Allæ men ther thettæ breff see æller höræ lesæ kwu-göræ wj Knuth j Holbækgarth ³⁾ prowæst j Rwxö Jon j

¹⁾ Ellers regnedes næmliq 24 Svins Olden lig en Td. Hartkorn. — At „Hartkorn“ forekommer her som et Matrikelsmaal, er ret mærkeligt; idetmindste har Gram (se Vid. Selsk. Skr. V, S. 166 fl.), til hvem Molbech (Dansk Glossarium, S. 326), henholder sig, ikke truffet Ordet i denne Betydning för 1580. — Vi se af dette Dokument, at også Hovedgårdenes Tilliggende beregnedes i Hartkorn, væsentlig vel for derefter at bestemme Rosstjenestens Störrelse, skjönt Adelen jo ogsaa enkelte Gange betalte en extraordinær Skat af deres Gods og Formue.

²⁾ Den 20de Juni.

³⁾ Hr. Knud var altså Provst i Rougsø Herred og bode på Holbækgård. Provstierne plejede ellers i den katholske Tid at have et større Omfang, idet de sædvanligvis faldt sammen med Syslerne; men netop i Århus Stift synes de at have været mindre; nogen fuldstændig

Nimtoft præst Claus Mönik longæ Owæ¹⁾ Pæther Bosön wæpnæræ Jessæ Marquardsön Thorkil Buddi j Södhrup Gwnni Pæthersön j Thörslöff Pæther Reynersön j Liwerstorp Thomæs j Æsindorp²⁾ Pæther Mattissön j Inngerslöff oc Bo i thet samæ stet³⁾ At aar æphter gutz byrth thusindæ fra:

Rede har man forresten nok endnu ikke på dem (se O. Nielsen: Sysselinddel. i Danmark, S. 56 fl.) En Provst i „Ruxo“ forekommer allerede 1282 (Ny kirkehist. Saml. III, S. 378). — Holbækgård tilhørte, som man ved, i den nærmeste Tid før Reformationen de katolske Biskopper i Århus; men når og hvorledes Gaarden kom i deres Besiddelse, vides ikke. I det 14de Århundrede og måske endnu i Begyndelsen af det 15de havde den tilhørt Familien Munk; men før 1426 må den vistnok være kommen i Biskoppernes Eje og er da på visse Betingelser bleven overladt til Provsten i Rougsø Herred til Beboelse (og Benyttelse). Senere forekomme vel atter et Par Mænd af Familien Munk som Besiddere af Gården og skrives „til“ den; men det har dog måske kun været som biskoppelige Lensmænd, at de have besiddet den, til hvilken Stilling de muligvis ifølge den Måde, hvorpå Gården var kommen fra Familiens Hænder over i Bispestolens, have haft et Slags fortrinlig Adgang. Familien vedblev at forekomme hyppigt i Rougsø Herred. — 1471 finde vi påny en Provst nævnet ikke blot som Beboer, men udtrykkelig som Bruger af Gaarden. (Se Da. Atlas, IV, 450 fl. Trap, II, S. 492. K. Hansen, Da. Ridderborge, S. 38 ff.)

1) Klavs Monck forekommer også 1414 (S. R. D., VI, S. 477), — Lange Ove 1438 under Navn af Væbner Ove Ovesen og 1440 som Ove Ovesen Longe, Væbner og Slægtning af Hr. Markvard Skjernov (smst., S. 508. 513).

2) Æsindorp er rimeligvis den By, af hvilken den nuværende Herregård Estruplund er opstået. Den sidste er næmlig ikke gammel; den nævnes først i det 17de Århundrede, og 1627 lå der endnu 2 Bøndergårde ved den, som derefter bleve lagte ind under Herregården.

3) Her er den Mærkelighed, at 2 af de 12 på Herredets Ting tilstedeværende og til Herredsnævninger udnævnte Mænd ikke bo i Herredet. Liwerstorp er uden tvivl Lystrup i Vivild Sogn i Sønderhald Herred; thi 1470 kaldes denne By Lyffuerstrup (Karl Hansen: Da. Ridderborge, S. 75), 1591 Liuffelstrup (Kold.-Rosenvinge: Gl. da. Domme, IV, S. 303). At en Mand fra Sønderhald Herred kunde fungere på Rougsø Herredsting, er måske en Levning fra den Tid, da Rougsø ikke var et Herred for sig selv. Det nævnes ikke alene ikke i Kong Valdemars Jordebog; men endnu omtrent 1330 siges Gods på Rougsø at være skjødet på Hald (Sønderhald) Herreds Ting. (S. R. D. VI, S. 471) — En anden af Herredsnævningerne, som hverken bor i Rougsø eller Sønderhald Herreder, er Præsten i Nimtofte, som hører til Nørre Herred, men rigtignok ligger lige på Grænsen af Sønderhald Herred, til hvilket endogså en mindre Del af Sognet hører.

hwndrithæ tiwæ¹⁾ pa *thet* sætæ then thorsdagh næst foræ wor frwæ dagh *conceptionis* gen jwl²⁾ tha war skikket pa Rwxó hærizthing jnnen the firæ thingstockæ foræ oss oc foræ fleræ gothæ men en hetherligh man her Marquard Skærnow³⁾ canik j Aars pa then enæ sidhæ oc Pæther Amdisön j Wdby pa then annen sidhæ hwilken Pæther Amdisön tha begyntæ at talæ oc delæ pa to gaarthæ j Wdby *met theris* tilliggelsæ, hwilkæ to gaarthæ fornæfndæ her Marquard j sinæ waræ haftæ oc waræ hannom hoghlighæ tilfallen *met ræt* arff æphter sinæ forældræ tha bleffuæs (sic) the baathæ fornæfndæ her Marquard oc Pæther Amdisön oc gaffuæ thöm j ræten ther jnnen firæ thing stockæ foræ kongens foghet oss oc allæ the gothæ men som ther tha pa fornæfndæ thing waræ j sodan madæ, hwad hæller fornæfndæ her Marquard war nærmeræ at weriæ the fornæfndæ to gaarthæ *met lagheffth* æller fornæfndæ Pæther Amdisön at winnæ thöm sæch til *met* noghræ ny witnæ ther han kwinnæ her æphter ther pa taghæ Tha stodh Lydhæbrand wp kongens foghet oc næffndæ en owildigh man Nissæ Powelsön j Holbæk kongens bondæ at han sculdæ næfnæ tolf godhæ mæn wp som tha jnnen the firæ thing stockæ waræ⁴⁾ hwilkæ ther sculdæ beraathæ thöm ther om oc skiliæ thöm at *met rætæ* som foræ stander Tha næfndæ fornæfndæ Nissæ Powelsön oss fornæfndæ tolf ther til at wj sculdæ ledæ oc spöriæ

1) „tiwæ“ er tilføjlet ovenover Linieu og noget utydeligt; men at Årstallet virkelig er 1426, som også Karl Hansen har læst det, bestyrkes ved, hvad vi andenstedsfra vide om de i Dokumentet forekommende Personers Levetid.

2) Den 5te December

3) Hr. Markvard Skjernov var en Søn af Markvard Skjernov og Karen Pedersdatter, havde en Broder ved Navn Peder og rimeligvis mindst 2 Søstre, da han omtaler Væbnerne Anders Iversen og Albert Barlod som sine Svogre. Han nævnes endnu som Kannike 1428, men som Provst i Århus 1440, da han skjænkede 1 Gård og 2 Bol i Lande (Glæsborg Sogn) og alt sit Arvegods i Udby, bestående af 4 Gårde, hvoriblandt altså også de 2, hvorom der 1426 havde været Strid, til Århus Domkapitel. (S. R. D. VI, S. 506, 513).

4) De såkaldte Herredsnævninger eller Stokkenævninger, som udnævntes blandt de den Dag på Tinget tilstedeværende Mænd for at kjende i en enkelt, bestemt Sag. Den Måde, hvorpå de her udnævnes, er ganske i Overensstemmelse med Jydske Lov, III, 64 og navnlig med Forordn. for Jylland af 1284, § 3 og med Thords Artikler, § 76 (Th.)

hwæ ther om scapt waræ oc skilia thöm at met rætæ som wj wildæ framdeles wærx bekænth Tha gingæ wj wden thingstocken oc letæ oc spurthæ thet wissælighæ aff the ælstæ oc wisistæ bönder oc andræ gothæ men som ther aff wistæ at the fornæfndæ to gaarthæ met theris tilliggelsæ waræ loghlighæ oc skellighæ kommen j fornæfndæ her Marquards forældres wærx oc haftbæ været j theris wærx wlast oc wkiærth j fire sinnæ tiwæ aar oc meræ oc ey giffuet kongen stuth æller lething aff¹⁾ oc waræ the sithen fornæfndæ her Marquard pa kommen met ræt arff j sösken skiftæ æphter hans father oc father mother²⁾ meræ æu tiwæ aar sithen oc gaff ængen man last æller kiæræ pa thöm sithen the j fornæfndæ her Marquards wærx kammæ oc ey förræ, för æn nw then fornæfndæ Pæther Amdisön begynnet at talæ pa thöm Tha gingæ wj jnnen firæ stockæ jgen oc spurthæ wj fornæfndæ Pæther Amdisön at om han noghnæ obnæ breff pa the samæ to gaarthæ haftthæ tha sagthæ han openbarlighæ foræ oss oc allæ the gothæ men som ther tha waræ, at han ængen obnæ breff ther pa haftthæ oc haftthæ han ther ængen annen bewising pa, Tha funnæ wj thöm so foræ rætæ at fornæfndæ her Marquard war nærmeræ ath weriæ

1) Denne Omstændighed beviste næmlig, at Gårdene i al den Tid havde været i Adelsmænds Besiddelse. Peder Amdisön var en Bonde.

2) Gårdene i Udby vare altså komne i Familien Skjernovs Besiddelse ved Ægteskab. — Vi se fremdeles, at Familien allerede 1440 havde Ejendomme i Glæsborg Sogn. Jeg finder det derfor tvivlsomt, om det er rigtigt, når det i Traps Beskrivelse antages, at Mejlgård først ved Iver Andersens Ægteskab med Mette Munk (se S. 47 Anm. 5) skulde være kommen i Familiens Besiddelse. Aldeles uantageligt bliver da dette, hvis, som der står i Da. Atlas, IV, S. 335, en Melkior Skjernov og hans Frue, Else Pedersdatter Oxe, 1471 have skrevet sig til Mejlgård (og en Fru Else Pedersdatter til Mejlgård forekommur virkelig dette År. Se Da. Magazin, VI, S. 95). Melkior Skjernov har da rimeligvis været en Broder til Iver Andersen og har arvet og ejet Gården sammen med ham. At Da. Atlas gjør Iver Andersen Skjernov til 2 Personer, en Iver Andersen, Melkiors Fader, og en Iver Skjernov, Melkiors Søn, er urigtigt ifølge Dok. Nr 1, som viser, at Iver Andersen 1476 var nylig død og havde efterladt sine Börn uvoxne. — Denne Iver Andersen havde 1440 i sin Ungdom, da han endnu var „velbyrdig Svend“, været Mariager Klosters Foged (se Da. Mag. VI, S. 70 og 264); 1467 skjænkede han en Gård i Hemmet Sogn, som han havde kjøbt 1464 til samme Kloster (smst. S. 88 og 90).

the samæ to gaarthæ met sin laghæfth æn then fornæfndæ
 Pæther Amdisön at winnæ thöm met noghræ ny witnæ ther
 han ther pa kwænæ ther æphter taghæ Til witnæsbyrth at
 so ær ganget oc faret j allæ madæ som foræ stander tha
 haffuæ wj hængth woræ jnceylæ foræ thettæ breff gifftuet
 aar dagh oc steth som foræ stander etc. (sic).

Af Seglene ere kun Nr. 5, 7 og 8 bevarede. Det første indeholder et adeligt Skjold, i hvilket man synes at kunne skimte to Tværbjælker; de to sidste indeholde Bomærker, Nr. 7 med Omskriften: Torkel Peersön.

Efterat Ovenstående var skrevet og tildels trykt, er jeg ved Hr. Kammerherre, Stiftamtmand Rosenørns og Hr. Godsforvalter Lützens Godhed kommen i Besiddelse af en Aftegning af Niels Markvordsens såvelsom hans Hustrus og Söns Ligsten i Glæsborg Kirke. Da den ikke tidligere er beskrevet og i enkelte Henseender udfylder det ovenfor Meddelte, tillader jeg mig her at give følgende Beskrivelse af den :

Stenen ligger i Kirkens Kor og er omtrent 3 Al. 6 Tommer lang, 1 Al. 20 $\frac{1}{2}$ T. bred. Figurerne ere vel udførte, Indskrifterne godt udhuggede og endnu meget tydelige. Imellem to doriske Søjler, under en over disse spændt Bue, stå 2 Hovedfigurer: tilhøjre (set fra Stenen af) en Mand i fuld Rustniug, med opslået Hjälm og med kort af klippet Over- og Under-Skjæg; den højre Hånd lægger han foran sig; med den venstre holder han om sit Sværdhæfte. Tilvenstre står en Kvinde, som er iført en sid Kjortel og en Hovedbeklædning, hvis Endestykker falde ned foran indtil midt på Livet; sine Arme lægger hun overkors foran sig. Imellem Hovedpersonernes Underdel står i omtrent halv Størrelse af deres en ung, uskjægget og ubevæbnet Mandsperson, iført en Kjortel, som er knappet med 5 Knapper foran på Brystet og når til lidt ovenfor Knæerne, vide, folderige Benklæder, som nå til selve Knæerne, og en lille rund Hue; Armene holder han sammenlagte foran sig. Såvel denne sidste Figurs mindre Størrelse som den Måde, hvorpå den står indkneben imellem Hovedfigurerne og ifølge Pladsens Beskaffenhed endogså lidt heldende til den ene

Side, tyde på, at den ikke fandtes på det oprindelige Ud-kast til den Tegning, hvorefter Stenen blev udført, men er bleven tilføjet efter en senere Bestemmelse, rimeligvis efterat Udhugningen allerede var temmelig vidt fremskreden.

Foroven afskjærer den omtalte Rundbue 2 Hjørner af Stenen; i det tilhøjre findes Skjernov'ernes Våben, 3 trappe-dannede Rudefigurer; det tilvenstre er dækket af Døbe-fontens fastmurede Fod, hvorfor man ikke kan se det Våben, som uidentivl også er anbragt der, men som upåtvivlelig er Fru Dorethes fædrene Våben, altså Tornekran'sernes. — Den nederste Del af Stenen har ligeledes i Hjørnerne 2 Våbenskjolde, som ere noget udslidte. Det tilhøjre ses dog tydelig at være Lykke'ernes, til hvilken Familie jo Niels Markvordsens Moder hørte. Det tilvenstre er utydeligere, men må rimeligvis indeholde Fru Dorethes mødrene Våben. Hendes Moder var en Munk (se „Dansk Atlas“ ved Herre-gården Kyø), og i Virkeligheden kan Våbenet ikke godt være noget andet end Vinranke-Munk'ernes, da man tydelig kan kjende et Bånd tvert over Skjoldet, og dette Bånd også temmelig tydelig indeholder Løvværk.

Stenen har 2 Indskrifter. Paa Rundbuen foroven står:

„Niels Marchorsen og frv Daarite Nielsdatter hans „søn¹⁾: Gud give denom en salig Opstandelse 1564.“

Imellem de to Våbenskjolde i de nederste Hjørner af Stenen findes indeni en Ramme følgende Hovedindskrift:

„Her vnder liger erlige oc velbørdige mand salige „Niels Marchorsenn til Meilgaard som døde palme „søndag 1560 og agter hans høstrv frve Daarite at „lige her vnder hans sön Niels Nielsen som han havde „med sin første høstrv frve Anne Klavs Neps²⁾datter.“

Mærkeligt forekommer det mig, at den unge Niels Nielsen, som netop blev dræbt med Våben i Hånd, er fremstillet ganske ubevæbnet. — 1564 betegner rimeligvis det År, da Ligstenen blev udført og lagt, og da var, som man af Hovedindskriften ser, Fru Dorethe endnu ilive, så at Axel Jul dengang endnu ikke var kommen i Besiddelse af Mejlgård.

¹⁾ På Stenen står der ved en Fejltagelse SÖH for SÖN.

²⁾ I „Adels Lexikon“ omtales en Klavs Neb, der døde 1515 som den sidste Mand af sin Slægt. Måske var han Niels Markvordsens første Hustrus Fader